

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljajo po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 16. novembra 1881.

Obseg: Sejmo več detelje in trave in zboljšujmo živinorejo! — Vranji zbor. — Od kod premog ali kamnéno oglje? — Rodbina grofov Thurn-Valsassina. — Druga beseda o novi izdaji Miklošičevega „Berila za osmi gimnazijalni razred“. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Sejmo več detelje in trave in zboljšujmo živinorejo!

Tako opominjajo uže uĉeniki kmetijstva in skušeni gospodarji. Ali ta opomin je pri manjših kmetovalcih še vse premalo opravil. Živina po deželi nam kaŹe, da vse premalo pridelujejo ljudje klaje; kjer pa živine manjka, manjka gnoja, in kjer gnoja ni, so polja slaba. Tedaj je klaja tisto koló, okoli katerega se veĉidel gospodarstvo mota.

Če Źelimo, da bi se zboljšalo kmetijstvo, naj nam bo prva skrb za več klaje ali živinske piĉe. In skor povsod je mogoĉe to doseĉi, ker še ne manjka zemlje, ki se dá v travnike (senoŹeti) predelati, — še je senoŹet dosti, ki se dajo zboljšati, — in mogoĉe je tudi tū in tam kako njivo odloĉiti za deteljo. Skušnje poslednjih let na več krajih so uĉile, da obširne ledine, ki niso za nič druzega bile, kakor da so se ovce ali goveda po njih klatile in na paši stradale, ali ki so zavalj moĉvirnosti celi okolici zrak pridile, so se sĉasoma premenile v rodovitne senoŹeti, katere so v kratkem času obilno povrnille vse stroške, ki so bili na-nje obrnjeni, in so bile gospodarjem lep kos gotovega premoŹenja. Ali bi ne mōgli biti taki izgledi vsem gospodarjem spodbudek, vse, kar je nerodovitnega sveta, predelati v plodne travnike, — vjeti vsako vodico in vsak studenĉek, ki je na travniku ali blizu njega, in vodo napeljati tako, da z rodovitnim ŹiveŹem napaja koristno travico.

Z deteljo gre pa na več krajih še slabije kot s travniki. In vendar so deteljišĉa moĉna podpora kmetijstvu. Veĉ detelje pridelovati naj bi si gospodarji prizadevali posebno v takih krajih, kjer ni mogoĉe travnikov napraviti. Po golih kamnitih breŹinah, kjer ne raste nič druzega, se dá s pridom še sejati turška detelja (Esparssette), katera je kaj koristna klaja.

Detelja pa ni le samo zatega voljo dobra, da se prostori, ki niso za drugo rabo, dajo Ź njo obsejati, temuĉ tudi to dobroto imajo deteljišĉa, da zemljo zboljšajo. Koreninice deteljne seŹejo globoko v spodnjo prst, jo zrahljajo in poŹlahniĹo, in ker zgnjijó, gnojijo potem tudi celo zemljišĉe. Kjer je gospodar v umen kolobar vpeljal deteljo, ni nikoli prahe treba, —

po tem takem moremo reĉi, da detelja tudi več polja napravi, ker ga nikoli nič neobdelanega ne leŹi.

Ćujmo, kako je imenitni moŹ Šimen Fürst, ĉegar beseda je veljavna, uže pred več leti v svojih bukvah „kmetijsko zrkalo“ setev trave in detelje priporoĉal, rekši: „Pa tudi polje se boljša, ako se pridno seje trava ali detelja, zakaj dobro in gosto zarašĉena in razrašĉena detelja in trava izpod neba in iz zemlje potegne ŹiveŹa dovelj, dela senco zemljišĉu, ga rabljá in plevla ĉisti, zraven pa mu deteljne in travine koreninice pušĉajo gnoj. Pašnik, na katerem Źivina ni nič ŹiveŹa dobila, morete potem v prid obrniti, in ker Vam potem klaje ne bo manjkalo ne pozimi ne poleti, bote lahko Źivino tudi poleti v hlevu imeli, in se z lastnimi oĉmi lahko prepriĉali, da je prav, ako se Źivina obdrŹuje v hlevu. Se ve, da hlevi morajo biti snaŹni in zraĉni, v takih hlevih pa bo Źivina zdrava, in dosti je, ako jo le vĉasih spušĉate pod milo nebo, da se malo zrita“.

Tako govori modri Šimen Fürst. Naj reĉe kdo: da napaĉno govori!

Pouĉne stvari.

Vranji zbor.

Iz ptiĉjega Źivljenja.

Jesén! — Studéni séver brije in otresa smrekam in jelkam iglé, in bukvam in brastom sad. Tam ob bregu šibi rakíte, jagnedi in jeséne, da Źolto-rudeĉe listje daleĉ vkrog frfolí. Megléni oblaci se vozijo po nébu: temnosivo je nad nami, goló na zemlji vse in mrtvo! Veselí ĉloveka, ako sreĉa poljsko miš, katera je morebiti pozabila, kdaj jej je odpotovati s svojimi sorodovinci, ker so jo zadrŹevale rodbinske zadeve!

Zdaj potihne veter. Kakor se dviga solnce, jasní se nebó, vendar siva bōja ne izgíne. Vzduh se gostí in je vlaŹen, da skōraj zapira ĉloveku sapo. Stelja po tléh je mokrotna, in v tej jednakoliĉnosti je minula celó zadnja izpremembra: listje ne šuméva pod nogó!

Toda ĉuj, kaj je to? „Krá — krá! Krá — krá! Krá — krá!“ Vrana se vozi po vlaŹnoteŹkem vzduhi in napósled obsedí na vršíĉi golega topōla. Tam fofóĉe s perutima, ter se dviga na istem prostori ĉesto k víšku, vedno ponavlja svoj grdoglasi „Krá — krá!“ Zdajci